

## เกรินบันไดนาค



เกรินบันไดนาคเป็นอุปกรณ์ที่คิดค้นขึ้นโดยสมเด็จพระสัมพันธวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมหลวงพิทักษ์มนตรี (จุ้ย) พระโอรสในสมเด็จพระที่นั่งเชอ เจ้าฟ้า กรมพระศรีสุดดารักษ์กับเจ้าขรรค์เงินน๒ ใช้เพื่อการอัญเชิญพระบรมโกศขึ้นและลง พระมหาพิชัยราชรถ แทนการใช้นั่งร้านไม้ต๋อยยกสูงแบบดั้งเดิม โดยทำเป็น รางเลื่อนขึ้นลงด้วยก้วานหมุนคล้ายบันไดเลื่อน มีแท่นวางพระบรมโกศ ลักษณะเป็น แท่นสี่เหลี่ยม ขอบฐานแกะสลักลายปิดทองประดับกระจก ท้ายเกรินเป็นพื้น ลดระดับลงมา สำหรับเจ้าพนักงานภูษามาลานั่งประคองพระบรมโกศ ด้านข้างบุผ้าตาดทอง มีราวทั้งสองข้างตกแต่งเป็นรูปพญานาค จึงเรียกว่า เกรินบันไดนาค นำมาใช้งานเป็นครั้งแรกในพระราชพิธีถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เมื่อพุทธศักราช ๒๓๕๕

เกรินบันไดนาคมี ๒ ชุด ชุดหนึ่งใช้เลื่อนเชิญพระโกศพระบรมศพจากพระยานมาศสามลำคานขึ้นสู่บุษบกของพระมหาพิชัยราชรถ ที่บริเวณหน้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม อีกชุดหนึ่งใช้เลื่อนเชิญพระโกศพระบรมศพลงจากบุษบกพระมหาพิชัยราชรถมาประดิษฐานที่พระยานมาศสามลำคาน หรือราชรถปืนใหญ่ ณ พระเมรุมาศห้องสนามหลวง ในปัจจุบันได้จัดทำล้อเลื่อนติดไว้ได้ฐานสำหรับรับน้ำหนักและช่วยให้เคลื่อนย้ายได้สะดวก

การบูรณปฏิสังขรณ์เกรินบันไดนาคในสวนความรับผิดชอบของสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร มีรายละเอียดดังนี้

- เช็ดทำความสะอาดซ่อมปิดทองโดยรวม ๕๐%
- เช็ดทำความสะอาดซ่อมกระจกโดยรวม ๕๐%
- เปลี่ยนผ้าตาดทองใหม่ ๑๐๐%

ซึ่งแบ่งการดำเนินงานออกเป็นขั้นตอน ดังนี้

๑. สำรวจส่วนที่ชำรุดเสียหาย
๒. ดำเนินการกะเทาะกระจกที่เสื่อมสภาพและชำรุด
๓. ดำเนินการปิดทองและประดับกระจกใหม่

๔. ทำความสะอาดโดยกลุ่มวิทยาศาสตร์เพื่อการอนุรักษ์ สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ